

İÇİNDEKİLER

7. BASIYA ÖNSÖZ.....	5
6. BASIYA ÖNSÖZ.....	6
5. BASIYA ÖNSÖZ.....	7
İÇİNDEKİLER.....	9
TABLO VE ŞEKİLLER LİSTESİ.....	27
KISALTMALAR CETVELİ	29

GİRİŞ

İDARE HUKUKUNUN TANIMI

I. İDARE HUKUKU - İDARENİN HUKUKU	31
II. HUKUK SİSTEMLERİ VE İDARE HUKUKU.....	32
A. ADLÎ İDARE SİSTEMİ	32
B. İDARÎ REJİM SİSTEMİ	33
III. İDARE HUKUKUNUN DOĞUŞU VE GELİŞMESİ	34
A. FRANSA'DA İDARE HUKUKUNUN DOĞUŞU VE GELİŞMESİ	34
B. TÜRKİYE'DE İDARE HUKUKUNUN DOĞUŞU VE GELİŞMESİ.....	35
1) Osmanlı İmparatorluğu Dönemi.....	36
a) Klasik Osmanlı Döneminde İdarî Yargı Teşkilatı ve İdare Hukuku	36
b) Tanzimat ve Meşrutiyet Dönemlerinde İdarî Yargı Teşkilatı ve İdare Hukuku	36
2) Cumhuriyet Dönemi	37
3) Türk İdare Hukuku'nun Bugünkü Durumu	38
4) Türk İdare Hukuku'ndaki Eksiklikler	39
IV. İDARE HUKUKUNUN ÖZELLİKLERİ	40
A. İDARE HUKUKU, GENÇ BİR HUKUK DALIDIR.....	40
B. İDARE HUKUKUNA İLİŞKİN KURALLAR, TEK BİR KANUN İÇERİSİNDE DERLENİP TOPARLANMAMIŞTIR	41
C. İDARE HUKUKU, BİR İÇTİHAT HUKUKUDUR	41
D. İDARE HUKUKU, BİR STATÜ HUKUKUDUR.....	42
E. İDARE HUKUKU, KOZALİST BİR HUKUK DALIDIR.....	43
F. İDARE HUKUKU, FİNALİST BİR HUKUK DALIDIR	43
G. İDARE HUKUKU, BAĞIMSIZ BİR HUKUK DALIDIR	43
V. İDARE HUKUKUNUN KAYNAKLARI	44
A. İDARE HUKUKUNUN TEMEL KAYNAKLARI	44

1) İdare Hukukunun Yazılı Temel Kaynakları	44
a) İdare Hukukunun Normatif Temel Yazılı Kaynakları	44
1. Anayasa	45
2. Kanun	46
3. Kanun Hükmünde Kararnameler	47
4. Cumhurbaşkanlığı Kararnameleri	48
5. OHAL Cumhurbaşkanlığı Kararnameleri	65
6. Uluslararası Antlaşmalar	69
7. Tüzükler	71
8. Yönetmelikler	72
9. Adsız Düzenleyici İşlemler	74
b) İdare Hukukunun İçtihadî Temel Yazılı Kaynakları	76
1. Anayasa Mahkemesi Kararları	76
2. İçtihadî Birleştirme Kararları	76
2) İdare Hukukunun Yazısız Temel Kaynağı: Örf ve Âdet Hukuku	77
B. İDARE HUKUKUNUN YARDIMCI KAYNAKLARI	78
1) Diğer Yargısal İçtihatlar	78
2) Öğreti (Doktrin)	78
VI. İDARE HUKUKUNUN UYGULAMA ALANINI BELİRLEYEN ÖLÇÜTLER	79
A. KAMU GÜCÜ ÖLÇÜTÜ	79
B. KAMU HİZMETİ ÖLÇÜTÜ	80
C. KARMA ÖLÇÜT	81
D. KAMU YARARI ÖLÇÜTÜ	81
E. YENİ KAMU GÜCÜ ÖLÇÜTÜ	81
F. DAHA ÇOK VE DAHA AZ YETKİ ÖLÇÜTÜ	82
G. GÜNÜMÜZDEKİ DURUM	82
VII. İDARE HUKUKUNUN KONUSU (İDARENİN İŞLEYİŞİ)	83
A. GENEL OLARAK İDARENİN İŞLEYİŞİ	83
B. İDARENİN İŞLEYİŞİNE HÂKİM OLAN İLKELER	83

İRİNCİ BÖLÜM

İDARENİN YETKİLERİ

I. GENEL OLARAK İDARENİN YETKİLERİ	85
A. İDARENİN YETKİLERİ KAVRAMI	85
B. İDARİ YETKİLERİN AYRICALIKLARI VE ÜSTÜNLÜĞÜ	85
1) İdarenin Kanunilik Karinesinden Faydalanması	86
2) İdarî Yetkilerin Çoğu Zaman Tek Taraflı Kullanımı	87
3) İdarenin Yapmış Olduğu Bazı İşlemlerin Re'sen İcra Edilmesi	87

4) Bazı Durumlarda İdareye Takdir Yetkisinin ve Yerindelik Tespitinin Tanınması.....	88
C. İDARÎ YETKİLERİN ÜSTÜN VE AYRICALIKLI OLMASININ SEBEPLERİ.....	91
1) Siyasi ve Tarihi Gelişimin Etkisi.....	91
2) Hukukî Sebebi: Kamu Yararının Üstünlüğü.....	92
D. İDARÎ YETKİLERİN SINIRLILIĞI VE SEBEPLERİ.....	94
1) Temel Hak ve Özgürlüklerin Korunması	94
2) İdarî Yetkilerin Gerçek Kişilerce Kullanılması	96
E. İDARÎ YETKİLERİN ÜSTÜNLÜĞÜNÜN VE SINIRLILIĞININ BAĞDAŞTIRILMASI	96
1) Takdir Yetkisi - Bağlı Yetki Dengesi	97
2) Olağan Yetkiler - Olağandışı Yetkiler Dengesi	98
3) Uzmanlaşmış Yargı Denetimi.....	100
II. İDARENİN İŞLEM YAPMA YETKİSİ	101
A. ÖZEL HUKUK ALANINDAKİ HUKUKSAL İŞLEMLER	102
1) Özel Hukukta Hukuksal İşlem Kavramı	102
2) Özel Hukukta Hukuksal İşlemin Öğeleri	102
a) İrade Açıklaması	103
b) Hukukî Sonuç.....	103
c) Ayrık Öğe Olarak Biçim.....	103
B. KAMU HUKUKU ALANINDAKİ HUKUKSAL İŞLEMLER	103
1) Kamu Hukuku İşlemleri Kavramı	103
2) Kamu Hukuku İşlemlerinin Tasnifi.....	104
a) Organik Açından Kamu Hukuku İşlemleri	104
1. Yasama İşlemleri	105
2. Yürütme İşlemleri.....	105
3. Yargı İşlemleri.....	105
b) Maddî Açından Kamu Hukuku İşlemleri	105
1. Genel İşlemler	106
2. Birel İşlemler	106
3. Karma İşlemler	106
c) İradelerin Açıklanması Açısından Kamu Hukuku İşlemleri.....	106
1. Tek Yanlı Kamu Hukuku İşlemleri	106
1.1. Basit İşlemler	107
1.2. Birleşme İşlemler.....	107
1.3. Kolektif İşlemler	107
2. Çok Yanlı Kamu Hukuku İşlemleri.....	108
C. İDARÎ İŞLEMLER	108
1) İdarî İşlem Kavramı.....	108

2) İdarî İşlemlerin Tasnifi	112
a) Organik Açıdan İdarî İşlemler	114
1. Yasama Organının İdarî İşlemleri.....	114
2. Yargı Organının İdarî İşlemleri	115
3. Yürütmenin (İdarenin) İdarî İşlemleri.....	116
b) Maddî Açıdan İdarî İşlemler	116
1. Genel İşlemler (Düzenleyici İşlemler).....	116
2. Birel İşlemler	119
2.1. Koşul İşlemler	120
2.2. Öznel İşlemler	120
3. Karma İşlemler	121
4. Birden Çok İlgiliye Yönelik Bireysel İşlemler	121
4.1. Genel İdarî Kararlar	121
4.2. Otomatik İşlemler.....	123
c) İradelerin Açıklanması Açısından İdarî İşlemler.....	123
1. İradelerin Açıklanma Biçimi Açısından İdarî İşlemler	123
1.1. Basit İşlemler	124
1.2. Birleşme İşlemler	124
1.2.1. Dar Anlamda Birleşme İşlem	124
1.2.2. Geniş Anlamda Birleşme İşlem	126
1.3. Kolektif İşlemler	127
2. İradelerin Açıklanma Nedeni Açısından İdarî İşlemler.....	127
2.1. Res'en Yapılan İdarî İşlemler	127
2.2. Katılma İşlemler.....	127
2.2.1. Açık Kabul İşlemleri.....	128
2.2.2. Açık Ret İşlemleri	128
2.2.3. Zımnî Kabul İşlemleri	128
2.2.4. Zımnî Ret İşlemleri	128
d) Hukuksal Etkisinin Niteliği Açısından İdarî İşlemler	129
1. Hukuksal Etkisinin İçeriği Açısından İdarî İşlemler.....	129
1.1. Emredici İdarî İşlemler.....	129
1.2. Yapıcı İdarî İşlemler	129
1.3. Belirleyici İdarî İşlemler	129
2. Kişilerin Sahip Olduğu Haklara Etkisi Açısından İdarî İşlemler.....	130
2.1. Yararlandırıcı İdarî İşlemler	130
2.2. Yükümlendirici İdarî İşlemler.....	130
2.3. Güvence Sağlayan İdarî İşlemler	131
3. Etkileme Süresi Açısından İdarî İşlemler.....	131

3.1. Geçici Etkili İdarî İşlemler	131
3.2. Etkisi Sürekli İdarî İşlemler	131
e) İptal Davalarına konu olup olmayacağına göre idarî İşlemler	131
1. İptal Davasına Konu Olan İdarî İşlemler	132
2. İptal Davasına Konu Olmayan İdarî İşlemler	134
3) İdarî İşlemin Unsurları (Öğeleri)	136
a) Yetki	137
1. Takdir Yetkisi – Bağlı Yetki Ayrımı	139
2. Yetki Devri ve İmza Devri	142
3. Yetki Unsurunun Görünümleri	145
3.1. Kişi Yönünden Yetki	145
3.2. Konu Yönünden Yetki	146
3.3. Yer Yönünden Yetki	147
3.4. Zaman Yönünden Yetki	148
b) Şekil	150
1. Yazılı Olup Olmamasına Göre Şekil Öğesi	151
1.1. Yazılı Şekil	152
1.2. Yazılı Olmayan Şekil	153
2. Aslî Olup Olmamasına Göre Şekil Öğesi	154
2.1. Aslî Şekil	154
2.2. Tali Şekil	155
c) Sebep	157
1. Sebebi Belli İdarî İşlemler	160
2. Sebebi İdareye Bırakılan İdarî İşlemler	160
3. Sebep Gösterilmesi Öngörülmemiş İdarî İşlemler	162
d) Konu	162
e) Maksat (Amaç)	163
1. Genel Maksat	164
2. Özel Maksat	165
4) İdarî İşlemlerin Yürürlüğe Girmesi	165
a) Düzenleyici İdarî İşlemlerin Yürürlüğe Girmesi	165
b) Birel İşlemlerin Yürürlüğe Girmesi	167
c) Karma İşlemlerin Yürürlüğe Girmesi	168
d) Birden Çok İlgiliye Yönelik Bireysel İşlemlerin Yürürlüğe Girmesi	168
5) İdarî İşlemlerdeki Sakatlıklar	168
a) Yokluk Sonucunu Meydana Getiren Sakatlıklar	169
1. Fiilî Memurluk	171
2. Fonksiyon Gaspı	172

3. Yetki Gasplı.....	173
4. Ağır ve Bariz Yetki Tecavüzü	173
5. Hukukun Öngördüğü Sebebe Dayanmadan İşlem Yapılması	173
6. Hukukun Açıkça Öngördüğü Şekil ve Usul Kurallarına Aykırı Davranış	174
7. Hukukun Öngörmediği Konunun Gerçekleşmesi.....	174
b) İdarî İşlemin İptalini Gerektiren Sakatlıklar	175
1. Yetki Yönünden Hukuka Aykırılık (Yetki Yönünden Sakatlık)	176
1.1. Konu Yönünden Yetkisizlik	176
1.2. Yer Yönünden Yetkisizlik	178
1.3. Zaman Yönünden Yetkisizlik	178
2. Şekil Yönünden İptali Gerektiren Sakatlık	179
3. Sebebe Yönünden İptali Gerektiren Sakatlık.....	181
4. Konu Yönünden İptali Gerektiren Sakatlık	186
5. Amaç Yönünden İptali Gerektiren Sakatlık.....	187
c) Eksik Düzenleme Sebebiyle İşlemin İptali.....	190
d) İdarî İşlemin İptalini Gerektirmeyen Sakatlıklar	192
6) İdarî İşlemlerin Sona Ermesi	192
a) İdarî İşlemi Yapan İdarenin İradesi Dışında Gerçekleşen Sona Erdirici Nedenler	193
1. Hukukî Nedenler	193
2. Fiilî Nedenler	193
3. İdarî İşlemin Kendiliğinden Sona Ermesi	194
b) İdarî İşlemi Yapan İdarenin İradesine Bağlı Olarak Gerçekleşen Sona Erdirici Nedenler.....	194
1. Geri Alma	194
2. Kaldırma	198
3. Değiştirme	199
4. Düzeltme	199
D. İDARENİN SÖZLEŞMELERİ	199
1) Kavram	199
2) İdarenin Sözleşmelerinin Türleri	200
a) İdarenin Özel Hukuk Sözleşmeleri	201
1. İdarenin Özel Hukuk Sözleşmelerinin Özellikleri	202
2. İdarenin Özel Hukuka Göre Yaptığı Sözleşme Türleri	202
2.1. Kamu İhale Sözleşmeleri	203
2.2. Abonman Sözleşmeleri.....	204
2.3. 1999'dan İtibaren İmzalanan Yap-İşlet-Devret Sözleşmeleri	205

2.4. 2006'dan İtibaren Yapılan Yap-İşlet Sözleşmeleri	205
2.5. Ortak Girişim (Joint-Venture) Sözleşmeleri	206
2.6. Finansal Kiralama (Leasing) Sözleşmeleri	206
2.7. Diğer Özel Hukuk Sözleşmeleri	207
b) İdarenin İdarî Sözleşmeleri	209
1. İdarî Sözleşmelerin Özellikleri	209
2. İdarî Sözleşme Türleri	209
2.1. İdarî Sözleşmelerin Klasik Türleri	210
2.1.1. İmtiyaz Sözleşmesi	211
2.1.2. Müşterek Emanet Sözleşmesi	212
2.1.3. İltizam Sözleşmesi	213
2.1.4. İstikraz Sözleşmeleri	213
2.1.5. Yeraltı ve Yerüstü Servetlerinin İşletilmesine İlişkin Sözleşmeler	213
2.1.6. İdarî Hizmet Sözleşmeleri	214
2.1.7. Orman İşletme Sözleşmeleri	214
2.2. İdarî Sözleşmelerin Yeni Türleri	215
2.2.1. Ekonomik Teşvik Sözleşmesi	215
2.2.2. Elektrik Hizmetinde Görevlendirme Sözleşmesi	216
2.2.3. Otoyollarla İlgili Görevlendirme Sözleşmesi	217
2.2.4. 1995-1999 Yılları Arasında Yapılan Yap-İşlet- Devret Sözleşmesi	217
2.2.5. 1997-2006 Yılları Arasında Yapılan Yap-İşlet Sözleşmesi	217
2.2.6. Telekomünikasyon Alanındaki Görev ve Görevlendirme Sözleşmesi	218
2.3. Atipik İdarî Sözleşmeler	218
3) İdarenin Sözleşmelerinin Bölümleri	218
a) Şartname	218
b) Anlaşma	219
4) İdarenin Sözleşmelerinin Uygulanması	219
a) Sözleşmelerde Sözleşmecinin Borçları	220
1. Şahsen İfa	220
2. Sözleşme ve Şartname Hükümlerine Uygun, Tam ve Zamanında İfa	220
3. Dürüst İfa	220
b) Sözleşmelerde Sözleşmecinin Hakları	221
1. Sözleşmecinin Ücret Hakkı	221
2. Sözleşmecinin Tazminat Hakkı	221

3. Sözleşmelerde İdarenin Borçları	222
c) Sözleşmelerde İdareye Tanınan Hak ve Yetkiler.....	223
1. Denetleme ve Yönlendirme Yetkisi	223
2. Yaptırım Uygulama Yetkisi	223
3. Tek Yanlı Değişiklik Yapma Yetkisi	224
4. Hizmet Yararına Fesih Yetkisi	225
d) Sonradan Gelişen Durumların İdarenin İmzaladığı Sözleşmelerin Uygulanmasına Etkileri.....	227
1. Mücbir Sebepler	227
2. Fait du Prince	228
3. Öngörülemezlik	228
5) İdarenin Sözleşmelerinin Sona Ermesi	229
a) Normal Sona Erme	230
1. Sürenin Dolması	230
2. Edimin Yerine Getirilmesi.....	230
b) Fesih	231
1. Tarafların Anlaşmasıyla Fesih	231
2. İdare Tarafından Tek Yanlı Fesih	231
2.1. Sözleşmecinin Kusuru Nedeniyle Fesih	231
2.2. Hizmet Yararına Fesih.....	232
3. Mahkeme Kararıyla Fesih.....	232
6) İdarenin Sözleşmelerinden Kaynaklanan Uyuşmazlıklar	232
a) İdarenin Özel Hukuk Sözleşmelerinden Kaynaklanan Uyuşmazlıkların Çözümü	233
b) İdarî Sözleşmelerden Kaynaklanan Uyuşmazlıkların Çözümü	236
1. İdarî Sözleşmelerden Kaynaklanan Tam Yargı Davaları.....	236
2. İdarî Sözleşmelerden Kaynaklanan İptal Davaları	237
3. İdarî Sözleşmelerden Kaynaklanan Uyuşmazlıklar İçin Tahkim Yolu.....	238
III. İDARENİN EYLEM YAPMA YETKİSİ.....	239
A. İDARÎ EYLEMLER	240
1) İdarî Eylem Kavramı	240
2) İdarî Eylemlerin Yargısal Denetimi	242
B. FİİLÎ YOL.....	244
1) Fiilî Yol Kavramı	244
2) Fiilî Yolun Yargısal Denetimi	246

İKİNCİ BÖLÜM

İDARENİN GÖREVLERİ

I. İDARENİN GÖREVLERİ KAVRAMI.....	251
II. İDARE VE TOPLUMSAL ORTAK ZORUNLU İHTİYAÇLAR.....	252
III. TOPLUMSAL ORTAK İHTİYAÇLARIN BELİRLENMESİ VE GELECEĞİN ÖNGÖRÜLMESİ.....	253
A. GÜNLÜK TOPLUMSAL ORTAK İHTİYAÇLARI BELİRLEME ARAÇLARI	253
1) Siyasal Araçlar	254
2) İdarî, Bilimsel ve Teknik Araçlar	254
B. GELECEĞİN ÖNGÖRÜLMESİ VE PLANLAMA FAALİYETİ.....	254
IV. TOPLUMSAL ORTAK İHTİYAÇLARIN KARŞILANMASI	255
A. KORUYUCU FAALİYETLER	255
1) Bağımsızlık ve Egemenliğin Korunması	255
a) Savunma Faaliyetleri	257
1. Savunma Kavramı.....	257
2. Savunma Konusunda Cumhurbaşkanının Görev, Yetki ve Sorumluluğu	258
3. Askerlik Ödevinin Düzenlenmesi.....	259
4. Silahsız Sivil Savunma Ödevleri	260
5. Yurda Giren Düşmana Karşı Sivil Savunma Faaliyetleri	261
6. Askerî Mal ve Hizmetlerin Karşıllanması	262
b) Millî Güvenliğin Korunması	263
1. Millî Güvenlik kavramı.....	263
2. Millî Güvenlik Açısından Tehlike Türleri	264
2.1. Dış Tehlikeler	264
2.2. İç Tehlikeler	265
3. Millî Güvenlikle İlgili Düzenlemelerin Kanunla Yapılma İlkesi	266
4. Millî Güvenliğin Korunmasında Cumhurbaşkanının Sorumluluğu	266
5. Millî Güvenliğin Korunmasına Yönelik Görevler	267
5.1 Millî Güvenlikle İlgili Haber Alma ve Haber İletme.....	267
5.2. Olağanüstü Yönetim Usulüne Başvurma	269
2) Kamu Düzeninin Korunması ve İdarenin Kolluk Faaliyetleri.....	272
a) Kolluğun Tanımı.....	272
b) Kolluğun Amacı ve Konusu	273
1. Kamu Düzeni Kavramı	274
2. Kamu Düzeninin Öğeleri.....	275
2.1. Genel Güvenlik	276

2.2. Genel Sağlık	276
2.3. Dirlik ve Esenlik	277
2.4. Genel Ahlak	277
2.5. Kamusal Estetik	277
2.6. İnsan Onuru.....	278
2.7. Bireylerin Kendilerine Karşı Korunması	278
c) Kolluk Türleri ve Ayırmaları	278
1. İdare Tarafından Yürütülen Kolluk	279
1.1. İdarî Kolluk - Adlî Kolluk ayrımı.....	280
1.1.1. Adlî Kolluk	280
1.1.1.1. Adlî Kolluğun Görev, Yetki ve Sorumlulukları.....	280
1.1.1.2. Adlî Kolluk Görevlilerinin Nitelikleri	281
1.1.1.3. Adlî Kolluk Görevlilerinin Çalışma Esasları	281
1.1.1.4. Adlî Kolluk Hizmetinin Denetimi	282
1.1.2. İdarî Kolluk.....	282
1.1.3. Türk Mevzuatındaki İdarî Kolluk - Adlî Kolluk Ayırımı	282
1.1.4. İdarî kolluk - Adlî Kolluk Ayırımının Temelleri.....	283
1.1.4.1. Görevin Niteliği ve Amacı Bakımından.....	283
1.1.4.2. Tabi Oldukları Hukuksal Rejim Açısından.....	284
1.1.4.3. Teknik Nedenler Açısından	285
1.1.5. Adlî Kolluk - İdarî Kolluk Ayırımının Ülkemizdeki Durumu.....	285
1.2. İdarî Polis (Kolluk) - Siyasi Polis	287
1.3. Çarşı ve Mahalle Bekçileri.....	288
2. Özel Sektör Tarafından Yürütülen Kolluk (Özel Güvenlik)	289
d) İdarî Kolluk ve Türleri	292
1. Genel İdarî Kolluk	293
1.1. Polis	294
1.2. Jandarma	294
1.3. Çarşı ve Mahalle Bekçileri.....	294
2. Özel İdarî Kolluk	295
e) Kolluk Yetkisinin Kullanış İlkeleri	296
1. Hukukilik İlkesi.....	296
1.1. Hukukilik İlkesinin “Yasallık Yönü”	296
1.2. Hukukilik İlkesinin “Demokratik Toplum Düzenin Gerekliliği Yönü”	298
2. Ölçülülük İlkesi	299

2.1. Elverişlilik İlkesi.....	300
2.2. Gereklilik İlkesi	301
2.3. Orantılılık (Adil Denge) İlkesi	302
3. Gecikmede Tehlike Bulunması İlkesi	302
4. Müdahalede Haklılık İlkesi	303
f) Kolluk Yetkisinin Sınırları	303
1. Amaç Bakımından Sınırları	304
2. Sebep Bakımından Sınırları	304
3. Konu Bakımından Sınırları	304
4. Yer Bakımından Sınırları	305
4.1. Konutlar.....	305
4.2. Özel İş Yerleri ve Umuma Açık Yerler	306
4.3. Umumi Yerler	307
4.4. Başkent ve Taşra	308
4.5. Büyük Şehirler ile Kasabalar	308
4.6. Yoğun Trafik Olan Yollar ile Az Gelip Geçilen Yollar	308
5. Zaman Bakımından Sınırları	309
5.1. Her Zaman Yetkili Olduğu Zamanlar.....	309
5.2. Olağan Yaşantı Zamanı	310
5.3. Anayasa'da Düzenlenmeyen Olağan Dışı Zamanlar	310
5.4. Olağanüstü Hâlin Uygulandığı Zamanlar	310
g) Kolluk İşlemleri ve Yöntemleri.....	311
1. Kolluk Alanındaki Kural İşlemler.....	311
2. Kolluk Alanındaki Birel İşlemler.....	312
2.1. Bildirim Alınması	313
2.2. İzin (Ruhsat) Verme	313
2.3. Denetim.....	314
2.4. Önleme Araması.....	314
2.5. Kişileri ve Araçları Durdurma ve Kimlik Sorma	314
2.6. Emir ve Uyarı	315
2.7. Faaliyetin Ertelenmesi	315
2.8. Faaliyetin Yasaklanması (Menedilmesi)	316
2.9. Kapatma	316
2.10. Res'en İcra, Zor Kullanma ve Silah Kullanma.....	317
2.11. İdarî Yaptırımlar	318
h) Kolluk Eylemleri.....	319
i) Kolluk Makamları Üstleri ve Personeli	320
j) İdarî Kolluk Yetkilerinin Birbiriyle Çatışması ve Yarışması	321

1. Merkezî İdare Kolluk Makamlarının Çatışması ve Yarışması	321
2. Merkezî İdare Kolluğu ile Yerel Yönetim Kolluklarının Çatışması ve Yarışması	322
3. Yerel Yönetim Kolluklarının Kendi İçinde Çatışması ve Yarışması	322
4. Genel Kolluk ile Özel Kolluklar Arasındaki Çatışma ve Yarışma.....	323
B. KAMU HİZMETLERİ	325
1) Kamu Hizmeti Kavramı ve Tanımı.....	325
2) Kamu Hizmetinin Öğeleri	328
a) Kamu Hizmetini Sunan (Organik Öğe)	328
b) Kamu Hizmetinin Sunulduğu Kişiler	330
1. Kamusal Yönetim Usullerine Tabi Hizmetler Karşısında Kişilerin Durumları.....	331
2. Özel Yönetim Usullerine Tabi Hizmetler Karşısında Bireylerin Durumları.....	332
c) Kamu Yararı Kamu Hizmetinin Manevi Ögesi	333
d) Kamu Yararını Hedefleyen Faaliyet (Kamu Hizmetinin Maddî Ögesi).....	334
3) Kamu Hizmetlerinin Özellikleri.....	334
a) Süreklilik, Kesintisizlik ve Düzenlilik.....	335
b) Genellik ve Tarafsızlık İlkesi (Eşitlik-Nesnellik)	337
c) Değişkenlik - Uyarılma İlkesi.....	337
d) Kamu Hizmetlerinin Bedelsizliği (Meccaniliği) İlkesi.....	338
4) Kamu Hizmetlerinin Kurulması, Düzenlenmesi, Kaldırılması.....	340
a) Kamu Hizmetlerinin Kurulması	340
b) Kamu Hizmetlerinin Düzenlenmesi	341
c) Kamu Hizmetlerinin Kaldırılması ve Özelleştirme.....	342
5) Kamu Hizmetlerinin Türleri ve Hukukî Rejimleri	344
a) Hizmeti Sunan Özneye Göre Kamu Hizmeti Türleri	344
1. Kamu Tüzelkişileri Tarafından Sunulan Kamu Hizmetleri.....	345
2. Özel Teşebbüs Tarafından Yürütülen Kamu Hizmetleri (Virtüel Kamu Hizmetleri).....	345
3. Kamu - Özel Karma Oluşumlar Tarafından Sunulan Kamu Hizmetleri	347
b) Tekelli - Tekelsiz Olmalarına Göre Kamu Hizmeti Türleri	347
1. Tekelli Kamu Hizmetleri	348
2. Tekelsiz Kamu Hizmetleri	348
c) Hizmetin Sunulduğu Coğrafi Yere Göre Kamu Hizmeti Türleri	348

1. Evrensel Kamu Hizmetleri	348
2. Ulusal Kamu Hizmetleri	349
3. Bölgesel Kamu Hizmetleri	349
4. Yerel Kamu Hizmetleri.....	349
d) Kişilerin Yararlanma Biçimine Göre Kamu Hizmeti Türleri	350
1. Doğrudan Doğruya Bireysel Yararlanma Sağlayan Kamu Hizmetleri.....	350
2. Dolaylı ve Birlikte Yararlanma Sağlayan Kamu Hizmetleri.....	350
e) Konularına Göre Kamu Hizmeti Türleri	350
1. İdarî Kamu Hizmetleri	351
2. İktisadî Kamu Hizmetleri	351
3. Sosyal Kamu Hizmetleri.....	352
4. Bilimsel, Teknik ve Kültürel Kamu Hizmetleri.....	353
6) Kamu Hizmetlerinin Görüş Usulleri.....	354
a) Emanet Usulü	354
b) Ruhsat (izin) Usulü	355
c) Müşterek Emanet Usulü.....	356
d) İmtiyaz Usulü.....	357
1. Tanımı ve Özellikleri	357
2. İmtiyaz Usulünde İdarenin Yetkileri	358
3. İmtiyazcının Hakları ve Yükümlülükleri	359
3.1. İmtiyazcının Hakları	359
3.2. İmtiyazcının Yükümlülükleri	360
4. İmtiyazcının Seçimi.....	360
5. İmtiyazın Sona Ermesi	361
e) İltizam Usulü.....	362
f) Yap-İşlet-Devret Usulü	362
g) Yap-İşlet Usulü	364
h) Görevlendirme Usulü	365
i) Özel Yasalarla Kurulan Derneklerle Kamu Hizmeti Yürütülme Usulü	366
C. KAMUYA YARARLI FAALİYETLERİ ÖZENDİRME VE DESTEKLEME İŞLEMLERİ	366
1) Kamu Yararına Çalışan Dernekler	367
a) Statüye Alınma ve Statüden Çıkarma.....	367
b) Kamu Yararına Çalışan Derneklere Sağlanan İmkânlar.....	368
1. İzin Almadan Yardım Toplayabilme Kolaylığı.....	369
2. Kamuya Ait Taşınmaz Tahsisinde ve Satın Alımında Kolaylık	369
3. Kamu Tüzelkişileriyle Ortak Girişimlerde Bulunmak	369

4. Kamu Yararına Çalışan Derneklere Tanınan İstisna ve Muafiyetler.....	369
c) Kamu Yararına Çalışan Derneklerin Denetlenmesi.....	370
2) Kamu Yararına Çalışan Vakıf Olabilir mi?	371
3) Ekonomik ve Bazı Coğrafi Alanların Gözetilmesi ve Teşvik Edilmesi	371
a) Teşvik Nedenleri.....	373
b) Teşvik Tedbirleri ve Çeşitleri.....	374
1. Dolaylı Teşvikler	374
2. Doğrudan Teşvikler	375
c) Teşvik Tedbirlerinin Hukukî Niteliği.....	376
D. ÖNGÖRME VE ALTERNATİF BELİRTME İŞLEVİ.....	377
1) Kavram	377
2) Öngörme ve Alternatif Belirlemenin İçeriği	377
a) Bilgilendirme ve Danışmanlık	378
b) Planlama.....	379
1. Planlama Kavramı.....	379
2. Planlama Belgelerinin Türleri	381
2.1. Hukukî Niteliğine Göre Planlama Belgelerinin Türleri	381
2.1.1. Emredici Planlar Biçimi	381
2.1.2. Yol Gösterici Planlar.....	381
2.2. Amaçlarına Göre Planlama Belgelerinin Türleri	383
2.2.1. Bütçeleme Amacına Yönelik Planlama Belgeleri.....	383
2.2.1.1. Stratejik Planlar.....	383
2.2.1.2. Orta Vadeli Program	385
2.2.2. Kalkınma Amacına Yönelik Planlama Belgeleri	386
2.2.2.1. Kalkınma Planları	386
2.2.2.2. Cumhurbaşkanlığı Yıllık Programı	387
2.2.2.3. Bölge Kalkınma Projeleri (Planları).....	388
2.2.2.4. Bölge Kalkınma Programları.....	390
2.3. Kapsadıkları Coğrafi Alana Göre Planlama Belgelerinin Türleri.....	391
3. Planlamanın İlkeleri	391
3) Öngörme ve Alternatif Belirleyen İşlemlerinin Yargısal Denetimi	392
E. ÖZYÖNETİM İŞLERİ	393
1) Kavram	393
2) Türkiye'deki Bugünkü Durum.....	393
a) Personelin Özlük İşleri	393
b) Araç-Gereç Sağlama ve İnşaat-Tesisat Yaptırma	394
c) İdare Mallarının Yönetimi ve Denetimi	395

d) Dava ve Genel İcra Takipleri	396
e) Para Harcamaları	397
f) İdarenin İç Çalışma Düzeni	398
g) Tanıtma ve Yayın İşleri	398
3) Özyönetim İşlerinin Hukukî Rejimi	399

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

İDARENİN DENETLENMESİ

I. DENETİM KAVRAMI	401
II. İDARENİN DENETLENMESİNİN YOL VE YÖNTEMLERİNİN TÜRLERİ	402
A. İDARENİN İÇ (ULUSAL) HUKUKA GÖRE DENETLENMESİ	402
1) İdarenin Yargısal Denetimi	403
2) İdarenin Yargısal Olmayan Yollardan Denetimi	404
a) İdarenin İdare Tarafından Denetlenmesi	405
1. İç İdarî Denetim	405
1.1. İdarenin Kendini Denetlemesi	405
1.2. Hiyerarşik Denetim	407
1.3. Organik İdarî Denetim	408
1.4. 5018 Sayılı Kanun'a Göre Kurulan İç Denetim Birimlerince Yapılan Denetim	408
2. Dış İdarî Denetim	409
2.1. Vesayet Denetimi	409
2.2. Özel Denetim Kuruluşlarınca Yapılan Dış İdarî Denetim	410
2.2.1. Devlet Denetleme Kurulu Tarafından Yapılan Denetim	411
2.2.2. Bilgi Edinme Değerlendirme Kurulu Tarafından Yapılan Denetim	412
2.2.3. Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Tarafından Yapılan Denetim	413
b) Siyasi Denetim: İdarenin TBMM Tarafından Denetlenmesi	414
1. Doğrudan Siyasi Denetim	415
1.1. Genel Görüşme	416
1.2. Meclis Araştırması	416
1.3. Meclis Soruşturması	417
1.4. Yazılı Soru	418
1.5. Dilekçe Komisyonu Aracılığıyla Yapılan Siyasi Denetim	418
1.6. TBMM İnsan Hakları İnceleme Komisyonu Aracılığıyla Yapılan Siyasi Denetim	419
2. Dolaylı Siyasi Denetim	420

2.1. Sayıştay Aracılığıyla Yapılan Denetim	421
2.2. Kamu Denetçiliği Kurumu Aracılığıyla Yapılan Denetim	423
c) Kamuoyu Denetimi.....	428
B. ULUSLARARASI HUKUKA GÖRE İDARENİN DENETLENMESİ.....	430
1) İdarenin Uluslararası Hukuka Göre Denetiminin Önemi ve Gerekliliği	430
2) İdare Üzerinde Uygulanan Uluslararası Denetim Türleri.....	431
a) Avrupa Konseyi Tarafından Yapılan Uluslararası Denetim	431
b) Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi Kapsamında Yapılan Uluslararası Denetim	433
1. Genel Olarak Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi	433
2. Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin Özellikleri	433
3. Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin İç Hukukumuzdaki Yeri	434
4. Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin Öngördüğü Denetim Organları	436
4.1. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi.....	436
4.2. Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesi.....	437
c) Avrupa Birliği Organlarının Yaptığı Uluslararası Denetim	437
1. Avrupa Birliği'nin Kısa Tanıtımı.....	437
2. Türkiye'nin Avrupa Birliği ile İlişkilerinin Anayasa Hukuku Açısından Değerlendirilmesi.....	439
3. Avrupa Birliği Düzeyinde Denetim	440

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

İDARENİN MALİ SORUMLULUĞU

I. MALÎ SORUMLULUK KAVRAMI	443
II. İDARENİN MALÎ SORUMLULUĞUNUN TABİ OLDUĞU HUKUK DALLARINA GÖRE TÜRLERİ	445
A. İDARENİN ÖZEL HUKUKA İLİŞKİN MALÎ SORUMLULUĞU.....	448
1) İdarenin Özel Hukuk Öznesi Olmasından Kaynaklanan Özel Hukuka İlişkin Malî Sorumluluğu	448
a) İdarenin Özel Hukuk Hükümlerine Göre Yaptığı Sözleşmelerden Kaynaklanan Sorumluluğu.....	448
b) İdarenin Özel Hukuk Hükümlerine Göre Yaptığı Eylemlerinden Kaynaklanan Sorumluluğu.....	449
1. İdarenin Kusura Dayanan Haksız Fiil Sorumluluğu	449
2. İdarenin Kusura Dayanmayan Özel Hukuk Alanındaki Objektif Sorumluluğu	450
c) İdarenin Lehine Gerçekleşen Sebepsiz Zenginleşmelerden Dolayı Sorumluluğu	451

2) İdarenin, Adli Yargı Denetimine Tabi Kamu Hizmetlerinden Kaynaklanan Sorumluluğu.....	452
a) Tapu Sicil Muhafızlığının İşlem ve Eylemlerinden İdarenin Sorumluluğu.....	452
b) İdarenin İcra –İflas Memurlarının Kusurlarından Kaynaklanan Sorumluluğu.....	452
B. İDARENİN İDARE HUKUKUNA İLİŞKİN MALÎ SORUMLULUĞU	453
1) İdarenin İdare Hukukuna İlişkin Malî Sorumluluğunun Tanımı	453
2) İdarî Sorumluluğun Kaynakları	454
a) İdarî Sözleşme Nedeniyle İdarenin Sorumluluğu	454
b) İdarenin Kusur Sorumluluğu.....	455
1. Hizmet Kusuru.....	455
1.1. Hizmet Kusuru Kavramı.....	455
1.2. Hizmet Kusurunun Özellikleri	457
1.3. Hizmet Kusurunun Ortaya Çıkma Biçimleri	459
1.3.1. Hizmetin Kötü İşlemesi	459
1.3.2. Hizmetin Geç İşlemesi	460
1.3.3. Hizmetin Hiç İşlememesi.....	461
2. Görev Kusuru ve Benzer Durumlar.....	462
2.1. Görev Kusuru Kavramı.....	463
2.2. Hizmetten Ayrılabilen Kişisel Kusur Kavramı.....	465
2.3. Hizmetle İlgili Olmayan Kişisel Kusur Kavramı.....	468
c) İdarenin Kusursuz Sorumluluğu	469
1. Risk İlkesi.....	470
2. Sosyal Risk İlkesi.....	472
3. Kamu Külfetleri Karşısında Eşitlik İlkesi	476
III. İDARENİN SORUMLULUĞUNUN ŞARTLARI	480
A. İDAREYE AİT BİR DAVRANIŞ.....	480
B. ZARAR.....	481
C. İLLİYET BAĞI	485
IV. SORUMLULUĞU ORTADAN KALDIRAN YA DA AZALTAN HÂLLER	487
A. ZARAR GÖRENİN KUSURU	487
B. ÜÇÜNCÜ KİŞİNİN KUSURU.....	489
C. MÜCBİR SEBEP	492
D. BEKLENMEYEN HÂL	495
V. ZARARIN GİDERİLMESİ.....	495
A. ZARARIN TAZMİN EDECEK KAMU TÜZELKİŞİSİNİN TESPİTİ.....	496
B. ZARARIN TAZMİNİNİN İDAREDEN TALEP EDİLMESİ.....	498

1) İdarî Yargıda Açılacak Tazminat Davaları (Tam Yargı Davaları).....	499
2) Adlî Yargıda Açılacak Tazminat Davaları.....	500
C. ZARARIN TAZMİNİNE İLİŞKİN İLKELER.....	500
1) Tazminatın Nakden Yapılması İlkesi	500
2) İdarenin Sorumluluğunun Sınırlılığı İlkesi	501
3) Mahkemenin Talep Edilenden Fazla Tazminata Hükmedememesi İlkesi	501
D. TAZMİNAT MİKTARININ BELİRLENMESİ	501
1) Zararın Tamamen Giderilmesi	501
2) Zarar Miktarının Tespitinde Esas Alınacak Tarih	501
3) Tazminatın Ödenme Şekli.....	502
4) Ek Tazminatlar.....	502
KAYNAKLAR	503
DİZİN	517